

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**EXIMI-//VM PLANEQVE DIVI-//NVM OPVS
INCOMPARABILIS// Theologi Dionysij, professione
Car//thusiani, in quo opere contine[n]tur// quinque
humanae uitae specu//la**

Dionysius <der Kartäuser>

Coloniae, 1540

De fructibus obedientiae. Cap. VI.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55481](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55481)

enim soli deo conuenit. Hæc enim consistit in oratione & gratiarum actione cultus exterioris hominis exhibitione, & interioris mentis deuotione, quod facere & perseverare deus ipse nobis in æternum dignetur.

De commendatione etiam huius uirtutis, scilicet obediētie, in libro de gestis saluatoris tale ponitur exemplum imaginatum: Quodam tempore conuentum atque congregationem omnes uirtutes inuisibilem fecerunt, in medio statuentes puellam paruulā, obediētiam, & ueritas in medio surgens inuisibiliter ab omnibus perquisiuit. Habetis ne aliquid querelæ aduersus hanc? Et responderunt: Nequaquam, imo ipsa uelut famula cum sit tamen primiceria nos omnes honorat, in omni loco, tempore & opere nos ueretur, nostras perficit uolūtates, lætificat cōgregationem nostram, nec unquam querimonia aut murmur auditur ab ea. Ipsam dicimus omnino innocentem ac liberam sine exactione diuina debere regnum cælorum introire, prælato respondente iudici deo pro ea. Similiter fecerunt & dæmones aduersus obediētiam querentes testimonia, et nō inuenerūt ipsam in aliq̄ suis legib⁹ subiacere, sed omnino rebellem, & nihil eorum iuris inuenientes in ea, maledixerunt atque condemnauerunt eam ab ipsorum regno, disponentes contra eam bella crudelia, quia ipsa ipsorum dæmonū fines actu intrepido semper pulsat.

De fructibus obediētie

CAP. VI.

CIRCA tertium membrum principale propositum, scilicet de fructibus obediētie, accipio mihi loco thematis illud quod scribitur in Gene. Per me

Gene. 22

metipsum iuravi quia fecisti rem hanc, & non percisti filio tuo unigenito propter me, benedicam tibi & multiplicabo semen tuum, sicut stellas cæli, & uelut arenam quæ est in littore maris, possidebit semē tuum portas inimicorum suorum, & benedicentur in semine tuo omnes gentes terræ, quia obedisti uocī meæ. Ecce quantam promissionem recepit mercedis a deo per angelum de cælo, facta obedientia beatissimi patriarchæ Abrahamæ. Eia gaudete & exultate omnes claustrales & uiri religiosi, ga teste Origene uos quoque prædictam angeli uocem audietis: Nunc cognoui, quoniam times tu deū, quia non pepercisti patri tuo aut matri, filio tuo uel filiæ uel uxori, aut nõ pepercisti pecuniæ uel honoribus seculi & ambitionibus mundi: sed omnia contempsisti, & omnia duxisti ut stercorea, ut Christum lucrifaceres. Vendidisti omnia & dedisti pauperibus, & secutus es uerbum dei, & rerum omnium principi per religionis uinulum adhæres. Felix hac tuæ uitæ commutatione, felix ter quater que felix qui potuisti mundi blandientis illecebras superare. Campus diaboli mundus est, in quo cum mortalibus pugnam conserit, & quasi leo rugiens circuit ter

Mund⁹ cam rari & perambulat eam, quærens quem deuoret & ex
 p⁹ in quo cū tinguat, cuius insidias qui formidare uoluerit, se mū-
 diabolo quo do subtrahat, se mundo occidat, non in hoc sit mū-
 tidie congre do corruptibili, tanq̄ ciuis, sed tanq̄ peregrinus & ad
 diendū pijs. uena, non dormiat cum debeat uigilare, Caueat circū-
 spiciatque ne antiquus hostis & continuus insidiator
 aliunde lateret & improuisus esiliat, ubiq; cogitet est
 adesse, & quidquid inuenerit oculis gratum, auribus
 mellifuum, suaue olfactu, gustu dulce aut delectabile
 tactu, uel in quo mens rapiatur aut excitetur appeti-
 tus, quidqd tale inuenerit escā infixam hamis putet, &
 ibi

Ibidem latere nouerit inimicum. Quidqd in hoc cam-
 po est, diaboli telum est. Si in hunc campum carnalia
 concupiscendo declinetur, hosti potentissimo uel occa-
 sio pugnae & spes uictoriae praebetur. Tu aut bone mo-
 nache, ut ad te redeam, dirupisti uincula, contriuisisti la-
 queum, & liberatus seculum & mundi popas taliter re-
 liquisti, quia hinc eleuatis alis ad religionis altitudinem
 euolasti, ut maxima tibi sit indicta perseuerandi necessi-
 tas cauendiq; ne per praecipitia redies in ruinam ad mu-
 di labes, & quas fugisti miseras, reuertaris. Quidam
 namq; dicunt mundam istum esse olentem, fetidam & im-
 mundissimam sentinam turpitudinum. Quam fugere ma-
 ior mentis est, purificatio cordis, intellectus illumi-
 natio, & ad huius aggrauantis corporis futuram glo-
 rificationem, quam speramus & credimus post aduen-
 tum domini sola uia. Heu heu, munde corruptibilis,
 munde corrupte, munde corrupens, quis te cognoscet?
 quis te spernet? quis te fugiet? Utinam nudes in oculis ho-
 minum turpitudine tua, qua amatores tuos turpissimos
 efficis & immundos, ut te meliori consilio fugiant & eui-
 tent. Audi ueritatem. Qui diligit mundum, non est charitas
 patris in eo. Qui mundum diligit deum odit. Non est cum deo
 qui mundum amat. Per solam enim dilectionem cum deo su-
 mus, non increata illa charitas solum creatae charitatis
 merito possidetur. Nec cogitemus deum & mundum
 simul posse diligere & sequi. Cum autem ex dilectione spes p-
 perfecta oriat, scilicet aeternae illius incorruptibilis gloriae
 percipiendae, mundum diligendo quid sperabimus? Cer-
 te mundo perfrui, abundare diuitiis, explere uolu-
 ptates, alijs praesidere, quae quidem uia sunt ad tarta-
 rum non ad caelum, ad diabolum non ad deum. Et
 tamen tanta mentium nostrarum caecitas est, quae illa quaerimus
 & ad ea quasi beatifica totius mentis uiribus anhelamus.

S P E C C V L V M

lamus. Excutiamus ergo has tenebras, & mundam re-
 linquentes nos ad illud lumen inextinguibile conuer-
 tamus. Si enim sicut sacra testatur historia, dū in mun-
 do manemus, perigrini sumus & aduenæ sumus corā
 domino, & nostrum est inquirere patriam cum simus
 hospites super terrā, in eo diuertimus non manemus.
 Nam dies nostri sicut umbra super terram, & non est
 mora. Quæ cum ita sint, cur non patriam ueram
 inquiremus? Cur non ad illam cælestem, ad quam su-
 mus geniti properamus? Cur in itineris nostri diuer-
 sorio non solum retardantes uiam, sed perdentes pa-
 triam, cupimus permanere? Et quoniam diuersorium
 duo nobis significat, aut locum in quo uiatores mox
 recessuri declinant, aut locum in uia ubi plures semi-
 tæ reperiuntur: ita quod per unam euntes ab aliā de-
 clinamus. Quid faciamus amatores mundi? Quā stul-
 tum est in diuersorio mentem & spem apponere, ubi
 mox sumus etiam si stare uoluerimus, recessuri. O
 quanta dementia tenet in hac mundi dilectione mor-
 tales. Diligimus exilium, negligimus patriam, man-
 sura spernimus, trāsitoria uere transeuntes amamus.
 Non possumus, fateor, corpore mundum istum ex-
 ire. Hic enim gignimur, hic uinimus, hic nutrimur:
 mentem tamen hinc si uoluerimus, ualemus eleuare.
 Respiciamus, dum in mundo pergimus, ante pedes.
 Mundus iste diuersorium est, plures ante oculos uia
 sunt, uia uoluptatis, uia uirtutis, uia transgressionis,
 uia obedientiæ, uia inferi, uia cæli. Quid faciemus o
 mortales? Ad uoluptates infirma caro nos trahit, ad
 transgressionem diabolus, ad infernū mundus. Con-
 tinentia autem in deum nos dirigit, obedientia ducit,
 mundiꝫ abrenunciatio deo nos unit. Nos dormia-
 mus in diuersorie expectantes, donec eijciamur. *Sive*
nire

nire in patriam uolumus, surgendum est & properan-
 dum, uia enim longa, ardua & laboriosa supe-
 randa est. Longa quidem amatoribus mundi, qui a deo
 in uiam longissimam abierunt, ardua diuitibus, quos hoc mundo
 oportet diuitiarum dimittere sarcinas, si uolunt ad
 calorum principem peruenire: ardua uoluptuosis, qui
 bus opus est mentem a sensibilibus reuocare, & delati-
 onem suam erigere in caelis, quam habebant in terris:
 laboriosa negligentibus, qui habent pugnare cum car-
 ne, luctari cum mundo, certare cum diabolo. Surga-
 mus ergo, nam breuem & compendiosam uiam no-
 bis efficit charitas, amplam paupertas, planam sobrie-
 tas, facilem & amoenam quotidiana uictoria, & quod
 uictoriae praemium est, immarcessibilis gloriae spes non
 uacua. Sufficiat nobis de mundo necessaria sumere, &
 a malo quicquid fuerit amplius reputare. Famem re-
 primi, sitim extinguere, imbres & frigora pelli, den-
 torumque & aestuum uim arceri natura desiderat.
 Quicquid ultra est, a malo est. Videtis, ni fallor, dile-
 ctissimi fratres & filij aliquantulum, quid sit mundus iste
 quem fugisti, cuius fallacias utilimum arbitror denu-
 daste, ut reliqui sectatores mundi quid ament quo tam
 perditae delectantur, quouae tam miserabiliter implicen-
 tur, discussis nebulis agnoscant. Agere uos moneo gra-
 tias altissimo qui uos eduxit de ur Chaldaeorum, id est,
 de incentiuo uiciorum, scilicet mundo, & induxit in terram
 bonam melle & lacte manantem, hoc est, ad religionem in
 qua quotidie spiritualis dulcedinis percipere possitis
 alimoniam. Non enim charissimi sine diuini numinis
 dispositioe factum putetis, quod cogitare coepistis, qua-
 liter in seculo pro transitorijs dimittebatis aeterna. &
 denique creatorem pro creatura deserentes, a caelesti
 patre suscepta portione substantiae, quae uobis contin-
 gebat

SPECVLVM

gebat profecti eratis in regionem longinquam: ubi de-
 mit cupiuis cetis fame facta de porcorum siliquis satia-
 ri. Ad uos itaq; reuersi diuinae gratiae lumine in tene-
 bris effulgentes, sine qua nedum bona facere non possi-
 mus, sed etiam uelle praesertim efficaciter non ualea-
 mus. Ad uos, inquam, qui pro secularibus occupatio-
 nibus tranquillitatem religionis, pro mundi delitijs,
 asperitatem ordinis, pro transactae uitae superbia, in
 qua superiores gradus elatis affectibus cupiebatis, ob-
 bedientiae iugum, non uerbo solū sed per effectum ope-
 ris, elagistis, gloriosum nomen monachi assumentes,
 nunc dirigit sermo. Qui haecenus uitis uixistis, nunc
 uirtutibus: haecenus uanis, nunc solidis occupamini.
 Deniq; stabatis in mundo quasi ciues & incolae toti in
 terrenorum amore submersi, nunc autem uos uiato-
 res agnoscentes coepistis uos gerere peregrinos in ter-
 ris. Et de timore seruili si quis in uobis tunc erat, quo
 peccatores dei iudicium metuebatis, ad timorem di-
 lectionis & reuerentiae quod declarat religionis ele-
 ctio, uos ad deum creatorem & redemptorem uestrum
 laudabiliter conuertistis. Ad uos ergo libellus iste di-
 rigitur, in quibus tantum gratia diuina ualuit, quod
 fugistis carnē, mundum, & diabolum, quae tria mors
 sunt, & sequimini deum patrem & filium & spiritum
 sanctum, quae tria uita sunt. Itaq; relicto mundo, deum
 & deo frui, in quibus consistit omnium futura mor-
 talium immortalis beatitudo, desiderantes, uos religio-
 ni optimo consilio & uinculo pene necessario dixe-
 rim tradidistis. Catena quidem est qua rationalis crea-
 tura suo creatori desideriosa coniungitur, ut se mun-
 do subtrahat, statumque perfectionis religionis di-
 gnitatem professus, indies magis atque magis proficis-
 ens in illam perfectionem redigatur per gratiam, qua
 ali

In summo & ineffabili bono, in quod emais tendit,
 immarcescibilis & aeternae gloriae particeps religet.
 A qua religatione, id est, perfecta non solum iterata li-
 gatione uocabulum illud credi potest non irrationa-
 biliter descendisse. O uere uinculum, o preciosa cates-
 na, o salutare ligamē, o funiculum triplex, per mare
 per terras, inter ignes & gladios & quaecumque pericula
 excogitari possunt, expetendum. Videamus, si placet,
 an uere funiculus triplex sit haec de qua loquimur &
 qua sequimur mundi cōragione expiata modis omni-
 bus religio. Triplex ni fallor consecratione uoti totius **Eccl. 4o**
 us religionis perfectio continetur, sicut iuxta Aposto-
 li dictum. Quidquid in mūdo est, de tribus unum est,
 scilicet concupiscentia carnis, aut oculorum, aut sup-
 bia uitae. Concupiscentiae quidem carnis continentis
 uotū opponitur. Concupiscentiae oculorū, qua profe-
 cto pallentis auaritia est, illa felix & locuplex collectio
 paupertatis, qua propter deū cuncta dimittimus, quae
 & sic nos in uia uacuos reddit, quae ueniamus pleniōres
 in patria: sic tēporalibus exiit, quae indat nos aeternis,
 noscitur cōtraponi. Superbiae autē uita quis nescit ob-
 stici abdicationē propriae uoluntatis, & illā difficilissimam
 obedientiae spōsionem: O felicē qui te cognoscit reli-
 gio, qui cognitam amplectitur, & amplexam constā-
 ter prosequitur usque in finem. O uia, necdū parum nota
 sed paucis, uia quidem difficilis ardua, & labo-
 riosa, deducens tamen in patriam, uia quidem diffi-
 cilis, sed uirtutis, uia mortalium sed ad immortalia,
 uia solitudinis sed ad metam perducens tranquil-
 litatis, & quod dulcissimum est uita praeter abrupta
 seculi dirigens ad amēna spacia paradisi. Tu sta-
 tus perfectionis licet non semper collectio perfectiorū
 tu schola ueritatis, uitorū expultrix, regula morum,
 & h &

SPECVLVM

Li. 7. ca. 20

Jacob. 1.

& cultura uirtutum. Tu custos pudicitiae, doctrina obedientiae, mater honestatis, magistra sobrietatis. Tu uictrix insolentiae, superatrix inanis gloriae, fugatrix elationis, sedatrix contentionis. Tu praecipua iubes, ad consilia obligas, auges merita, aggrauas delicta: & quod super omnia maximum est, tu sola cum charitate uinculum es, quo deo coniungimur & unimur. Quapropter in polygraphico scribitur sic: Firmiter tene, quod nulla uita fidelior, nulla simplicior, nulla felicior, quam eorum qui in claustris humiliter degunt abiectione sua degentes, obedientes praelatis suis in omni subiectione & reuerentia, non appetentes sub obedientiae nomine dominatum, aut uagandi aut ociandi licentiam, uasa sua possidentes in sanctificatione & honore, praestolantes in silentio & patientia salutare dei, a detractioe & murmure alieni, excipientes ab ore domini in quiete uerbum quod saluare potest animas suas, grata miscentes cum deo colloquia, & quasi terrestres angeli sunt totius mundanae perturbationis ignari. Qui uero ad explendas necessitates egrediuntur humiliter, & in eis fideliter uersantur, & si non securiorem plane utiliorem exercent uitam, maxima laude digni & reuerentia. Verum propter dissolutionem & inordinatam uitam quorundam religiosorum uere religionis gloria non diminuitur. Nam religio in his qui eam intrantes profitentur uotis a deo uera a deo probata consistit, ut nullius reprehensionis aculeos reformidet. Siquidem Carthusienses quasi incentiuae carnis triumphatores praecipui ubique clarescunt, Cistercienses beati Benedicti, quem omnium iustorum spiritu plenum fuisse constat, praecipua & uestigia sequuntur ad unguem, Cluniacenses religionis formam multo tradiderunt. Eremita quoque solitudinem saluator

ris & filios prophetarum institutionis suæ habet au-
thores. Fratres templi Machabeorum exemplo po-
nunt animas pro fratribus suis. In his tamen omni-
bus fideles inueniuntur & reprobi, nec ob id religio-
nis aut professionis ueritas deformatur. Quæ enim
professio est aut quæ unquam societas legit, in quam
macula non irreperit? Angelum apostatam legimus,
in primis fratribus parricidium, prophetam reprobum,
apostolum proditorem, discipulos Christi perfidos:
nec tamen corrumpitur puritas persistentium ange-
lorum, aut minus sancta est societas inuicem diligen-
tium fratrum, aut prophetiæ gratia est in electis cu-
pabilis, aut apostolatus in fidelibus contemptibilis,
aut uita claustralis per uarias dissolutiones oberran-
tium, & seculariter atq; carnaliter uiuentium est in-
famis. Ad religionem ergo confugiendum est miseris
mortalibus, qui post mundi corruptentis illecebras
incedentes abierunt accepta carnali portione substan-
tiæ in regionem longinquam, & a deo longe factus
est incolatus eorum. Cogita, quod se immolauit in
cruce Christus, ut redemptos suo precioso sanguine
morte suscepta saluaret. Immolemus ergo nosmetip-
sos, ut saluemur in religione. Ara quidem maxima &
sanctissima est hæc semper cum ueneratione nomi-
nanda religio, in qua non terrenas fruges, sicut agri-
cola reprobatus Cain, offerimus: sed sicut pastor oui-
um electus Abel primogenita gregum & de ipsorum
adipibus immolamus. Quid est autem terræ fruges of-
ferre, nisi deo deterenis operibus uelle placere? Quid
est pastorem ouium esse nisi sensus nostros, quos cum
bestiis communes habemus, pastoralem curam assu-
mentes regere, & ne bestialiter uagentur cohibere.
Nam sacrificium deo spiritus contribulatus, cor con-

Professionis
ueritati non
officit homi-
num impro-
bitas.

SPECVLVM

Psal. 50:

eritum & humiliatum deus non despiciet. Sacrificium quidem Abel figura religionis est. Nam sicut in illo rerum omnium principio deo ex primogenitis quibus & ipsorum adipibus immolatur, hoc est primi mentium motus consecrantur: ita sacram religionem professi, deo primos mentis & ulteriores sensuum suorum affectus uoluntatem propriam abdicantes offerunt & submitunt. Et quoniam non qui incipit, sed qui perseverauerit, coronam accipiet, cauendum est, ne post immolanda religionis ingressum, ne post illam obligatoriam sanctissimi uoti emissionem egrediamur foras in agrum, hoc est, ad secularia redeamus, ne insurgat in nos diaboli figura Cain & interficiat nos. Qui enim in agro fuerit, id est mundi negotiis dedit, gladio iuxta propheticum oraculum morietur. Nam religio munda & immaculata apud deum hæc est, immaculatum se custodire ab hoc seculo. Quis autem infecto mundo poterit adherere, quod mundus & sine macula conseruetur? Res magni discriminis est ignominiam seculi sub religionis habitu circumferre, impietatem sub pietatis umbraculo, & antichristum sub Christi uestibus occultare. Nec te seducat hostis mundus, hostis diabolus, hostis caro. Hactenus enim non fueras dei, eo quod tuæ uoluntatis dominus esses, nunc autem tuæ uoluntatis dominium amisisti, imo apud deum abdicatione uoluntaria recondisti. Caue, quia quoties illa sine deo & uicarij eius, hoc est, prælati tui licentia ad aliquid faciendum, deflexeris, rapinae & sacrilegij reus constitueris. Tunc autem sine deo uoluntatem flectimus, cum eam ad illicita declinamus, & si contra uoti limites nobis aliquid indulgemus. Noli nos, imo noli te decipere, si mundum & immaculatum intra cordis penetralia te non seruas, &

Iacob. 2

pro peccatis tuis continuos gemitus non effundis, cum albas uestes & non nigras indutus sis. Hypocri- **Nose tenes**
 ra quidem es, & nomine tantum Carthusiensis. Si ad **Carthusianū**
 mundum uel ad ea quæ spectant ad mundum, etiam **Prouc. 13. 4**
 sola mente reuerteris, apostata es, si extra obedientiam dei & regulæ uel prælati tui quodcunque etiam opus bonum feceris, transgressor es. Lectum namque tibi fuit ex statutis nostris in ipso professionis tue die, quod nouitius professione facta ita se in omnibus quæ mundi sunt, intelligat alienum, ut nullius prorsus rei nec sui ipsius quidem sine prioris consensu & licentia habeat potestatem. Licet enim multa & diuersa sunt, quæ obseruamus, uno tamen & solo obedientiæ bono cuncta nobis fructuosa speramus.

Debes ergo cautissime attendere, ne deo mentiaris, cui te uendidisti propter regnum cælorum, sicut dictum est supra. Semper ergo mi dilecte fili, uersetur ante mentis oculos dies illa professionis tuæ, qua te mundo moriens ante altare, quasi mortuum pro benedictione suscipienda prætendisti. Recordare iugiter obligationis tuæ chirographum & uerba illa formata ac etiam forte manu propria scripta, quibus te omnipotenti deo solenni uoto pie atque humiliter dedicasti. O te felicem, mi monache, si postquam ad aratrum manum posuisti, non conuertaris retro, & salutem animæ tuæ imo animam tuam, in dei prælati tui obedientia continebis. Recordare, inq̄, diem illā, in qua de profundis clamasti ad dominum & animam tuam apud terrena detentā in salutis æternæ præmium ad superos reuocasti. Semel deo cōsecratus es: sacrilegiū erit, si te iterū cōuerteris ad terrena. Time me creditore, cui te indissolubiler obligasti. Time dñm, cui uoluntatis tuæ dominium tradidisti. Time

&   iij   qui

S P E C V L V M

Eccl. 5.

2. Cor. 9

quidem dominum, & inquire quæ beneplacita sunt illi. Quid autem sibi placeat, sapiens admonet & propheta confirmat. Inquit enim ille: Si quid uouisti deo, non moreris reddere, displicet enim illi infidelis & stulta promissio. Reddat, ut iubet Apostolus, unusquisque prout destinauit in corde suo, non ex tristitia aut necessitate, hilarem enim datorem diligit deus. Quod si derit tibi dominus, dabit enim si uoles, & uoti non po-
niteat tui, si non in necessitatis tristitia, sed in lætitia uoluntatis promissa persoluas non tricesimum de tui seminis, hoc est uoti largitate fructum, non sexagesimum solum, quorum ille simpliciter Christianis, iste uero clericis reseruatur, sed centesimum altissimæ perfectionis fructum accipies, qui consummatissimis competit religiosus. Tu enim te ipsum uoluntatem & opera tua, deo religionem ingrediens dedicasti. Hoc est uere sacrificium iustitiæ, quod ædificatis muris Hierusalem dominus acceptat, cum totus homo totus reddatur creatori. Hoc est uere holocaustum, id est, totum incensum, in quo totum quod sumus & possumus, deo committimus, & nihil in nostra relinquimus potestate. Hoc non faciunt, qui sine uoto opera solum offerunt, & ob id apud dei benignitatem non est dignum ipsos tantundem quantum uoti obnoxios promereri. Quis plus gratiæ meretur: an qui solum fructus arboris, sic superiori donaret, quod ad illorum præstationem, nisi quantum placuerit sibi non teneatur: an qui arborem donat & fructus tali conditione, quod etiam post donationem nequit reuocare? Nemini dubium illum, qui plus donauit, plus mereri. Plus autem largitur qui fructus & arborem, quam qui solum fructus exhibeat legere plus, qui taliter in perpetuum donat, quod retractare non possit, quam qui taliter præstat, quod ulterius si non ue-

lit, impune ualeat non præstare. Subiungemus igitur religione uoluntatis arbitriū letanter & totaliter deo suoq; uicario prælato, ut obediētes eidem quidquid facimus, operemur, ac ut bonitate sua ad preparatum cælorum regnum non nos actores, sed sola instrumenta bonorum, quæ facere dicimur, acceptando gratuite perducatur. O felicem contractum, o uere lucrosæ permutationis autionem. Religione uoluntates nostras quibus sola mortalia offendentiā & damnantiā opera possumus, deo concedimus, ut coexistēte nobis deo uitalia meritoria & deum placātia faciamus. Verum quantum nobis minui uidetur arbitriū, tātum nostris operibus uitæ cumulatū & meriti. Exemplum habemus in beatissima uidua Elizabeth, quæ prædicta omnia optime sciens, cōsentiente marito, cuiusdam uiri religione præcipui scilicet magistri Conradi a deo se subiecit uoluntati, ut quidquid ille præciperet, ipsa sū reuerentiā & multo gaudio adimpleret, ut ex hoc & obediētiæ præciperet meritum, & domini saluatoris qui factus est obediens usq; ad mortem imitaretur exēplum. Magister autē prædictus sæpe sibi molesta & contraria imponebat, & quos amplius diligere uidebatur ab eius consortio separabat, ut eius uoluntatem frangeret, & ipsum suum affectum totaliter in deum dirigeret. Sed in his omnibus inueniebatur uelox ad obediētiā, & constans ad patientiam. Sed quoniam hæc disputatio de mūdi fallacijs, & laude religionis, me longius quam arbitrabar à proposito traxit, enarrando sub breuitate ipsius sanctæ obediētiæ

fruct⁹ prosequar quantum dederit omni
potens deus, cui est honor &
gloria in seculis seculorum.
Amens